
Mentofaktúra folyóirat**-filozófia és Coaching**

<http://www.mentofaktura.hu>

Dr. Kollár József:

*Időgazdálkodás ontológiai
módra*

Dr. Kollár Coaching**Iskolacsoport****Life Coach képzés**

<http://coachkepzes.szervezetepites.hu>

MesterCoach Akadémia**Business Coach képzés**

<http://managerservice.szervezetepites.hu>

Mestremédiátorok**Pro Mediation Akadémia****Üzleti mediációs képzések**

<http://www.mestremediatorok.hu>

DR. KOLLÁR JÓZSEF**IDŐGAZDÁLKODÁS ONTOLÓGIAI MÓDRA RÉSZLET**

Legfőképpen azért okoz gondot sokunknak az időtervezés, az idő beosztása, mert nem különítjük el egymástól az idő-kutatásban megkülönböztetett statikus és dinamikus időt.

A statikus időszemlélet során a „korábban, később, egyidejűleg” fogalmakat, míg a dinamikus időfelfogás esetén a „jelen, múlt, jövő” terminusait használjuk. A dinamikus idő mozog, a statikus viszont áll. A statikus időszemléletben az idő dátumok (dated series), időpontok sora. A dinamikus idő ezzel szemben idők (jelen, múlt, jövő) sora (tensed series).

A két megközelítés alapjaiban különbözik egymástól: a statikusban egy esemény csupán egyetlen helyet foglalhat el az idősoron, míg a dinamikusban lehet jövő, jelen és múlt. A harmincéves háború az 1618-tól 1648-ig tartó időszakot foglalja el a statikus idősoron, a dinamikus időszemléletben viszont egykor jövő volt, aztán jelenvalóvá vált, végül eltűnt a múltban, történelemleckévé változott.

A statikus időfelfogás arra a mindennapi fogalmi megragadásra hasonlít, amikor a megfigyelő mozog és az idő áll, míg a dinamikusban az idő mozog és a megfigyelő mozdulatlan.

Az idő dinamikus jellegét hangsúlyozó metaforák közül egyesek az sugallják, hogy az idő a jövőből jött a jelenbe: „Itt (van) az idő.”, „Eljön mindennek az ideje.”, „Elérkezett az idő a cselekvésre.”. Ezek a metaforák azt implikálják, hogy az idő eddig nem volt itt, de már megérkezett, illetve meg fog valahonnan jönni. De honnan? Nyilván a jövőből, mivel a múlt már nem jöhet el.

Mentofaktúra folyóirat
-filozófia és Coaching

<http://www.mentofaktura.hu>

Dr. Kollár József:

*Időgazdálkodás ontológiai
módra*

Dr. Kollár Coaching
Iskolacsoport

Life Coach képzés

<http://coachkepzes.szervezetepi.tes.hu>

MesterCoach Akadémia
Business Coach képzés

<http://managerservice.szervezetepites.hu>

Mestremédiátorok

Pro Mediation Akadémia

Üzleti mediációs képzések

<http://www.mestermediatorok.hu>

Az válik múlttá, ami elmegy. „Elment az idő.”, „Rohan az idő.”. A nyelvben megőrzött népi felfogás (ontológia) szerint az idő a jövőből jön, és a múltba távozik. A statikus időhöz kapcsolódó népi beszédmód az időt mozdulatlan tárgyak soraként írja le, melyek között a megfigyelő mozog. „Lassan közeledünk az év végéhez.”, „Már jóval túl jár a hatvanon.”, „A végső stádiumba jutottunk.”, „Látod, ide jutottunk!”. Az év vége olyan, mint egy lefektetett botnak a vége, amin 365 rovátka van. Elindulunk az egyik végétől, és a rögzített napok mellett elhaladva eljutunk az év végéig. A végső stádium, mint egy falu vége, ahonnan tovább már nincs semmi, csak a pusztaság.

A statikus modellben a problémamegoldás hasonlít ahhoz, amikor valaki a múltból a jelenbe érve megragadja a problémát, mint egy nehéz tárgyat, és a remélt jövőbeli megoldás felé halad vele. A megoldás jutalma az, hogy leteheti a terhét: azért akarja megoldani a problémát, hogy megszabadulhasson tőle.

A dinamikus időfelfogás esetén a megoldás a jövőből jön, arra használ minket, hogy összekapcsoljuk a problémával.

Az ipari társadalom világához a statikus időben végbemenő problémamegoldás illeszkedik jobban: az ember (mint a gépek ritmusához igazított kvázi-gép) nyílegyenesen halad előre, miközben eltisztítja az útból a problémákat. Ez a gondolkodásforma egyfajta gépies magatartásnormák kialakulását eredményezi. Baj csak akkor származik ebből, ha ettől unalmassá válik az utazás (maga az élet), vagy a szokványos megoldások már nem segítenek. Ilyenkor a túlzott racionalizáció irracionálissá válik.

Viselkedésünket gyakorta gépies automatizmusok irányítják, máskor – ha olyan problémával kell szembenéznünk, amelyet mechanizálódott szokásaink révén nem tudunk megoldani –, eredetinek kell lennünk. Az ingerszegény környezet sztereotip

---

Mentofaktúra folyóirat
-filozófia és Coaching

<http://www.mentofaktura.hu>

Dr. Kollár József:

*Időgazdálkodás ontológiai
módra*

Dr. Kollár Coaching

Iskolacsoport

Life Coach képzés

<http://coachkepzes.szervezetepi.tes.hu>

MesterCoach Akadémia

Business Coach képzés

<http://managerservice.szervezetepites.hu>

Mestremédiátorok

Pro Mediation Akadémia

Üzleti mediációs képzések

<http://www.mestremediatorok.hu>

---

rutinokhoz vezet, ilyenkor úgy cselekszünk, mint egy gép, melynek viselkedése könnyen előre jelezhető, ezáltal hatékonyan manipulálható.

Mire jó a kétfajta időszemlélet megkülönböztetése?

A szokások rabszolgájának állatvilágbeli megtestesítője a túlspecializált koala, mely csak az eukaliptuszfa levelét hajlandó megenni. A sürgősen megoldandó fontos feladatokhoz nekünk is koala-stratégiával célszerű viszonyulnunk, azaz a már meglévő kompetenciáinkat kell arra használnunk, hogy azonnal megoldjuk a felmerülő problémát, megválaszoljuk a kérdést, amire valamiképpen eleve tudjuk a választ. A gyors megoldás kényszere lehetetlenné teszi, hogy a sikeresebb probléma-megoldás érdekében időt fordítsunk kompetenciáink (képességeink, készségeink) növelésére. Egy futballmeccsen már nincs lehetőség a szabadrúgások gyakorlására, az addig kifejlesztett rúgástechnikánkra, helyzetfelismerő képességünkre kell hagyatkoznunk. Úgy kell megoldanunk a helyzetet, ahogy legjobb tudásunk szerint éppen képesek vagyunk rá. Ha nem oldjuk meg, akkor már nem lesz idő kijavítani. A mérkőzés lefújása után hiába rúgjuk be a helyzeteinket, ez már nem változtat a végeredményen.

A rutinszerű problémamegoldással szemben akkor kerülünk valódi tanulási szituációba, amikor egy előzetes elvárásunk kudarcot szenved. Ilyenkor kíváncsiak leszünk arra, hogy vajon miért nem működnek a problémamegoldásra korábban kifejlesztett eszközeink. A kíváncsiság a furcsa esemény vagy helyzet magyarázatára sarkall bennünket. A magyarázat során a korábbi hasonló esetekre való „emlékeztetésre” támaszkodunk. A magyarázathoz szükséges általánosítás fejezi be a problémamegoldási ciklust, mely újra kezdődik akkor, amikor az új, általános fogalmi keret nem illeszkedik egy

---

Mentofaktúra folyóirat
-filozófia és Coaching

<http://www.mentofaktura.hu>

Dr. Kollár József:

*Időgazdálkodás ontológiai
módra*

Dr. Kollár Coaching
Iskolacsoport

Life Coach képzés

<http://coachkepzes.szervezetepi.tes.hu>

MesterCoach Akadémia
Business Coach képzés

<http://managerservice.szervezetepites.hu>

Mestremédiátorok

Pro Mediation Akadémia
Üzleti mediációs képzések

<http://www.mestremediatorok.hu>

---

felmerülő problémához, vagyis előzetes elvárásunk kudarcot szenved. A koala-stratégia akkor működik, amikor a felmerülő problémák a korábbi, az emlékezetben tárolt, megoldások alapján értelmezhetők. A sürgősen megoldandó, ismert problémák kevés lehetőséget biztosítanak a tanulásra. Ilyenkor az új bemenettként jelentkező problémákat a korábbi bemenetek révén értelmezzük és oldjuk meg. Azokat az emlékeket kell megtalálnunk az emlékezeti tárban, amelyek pontosan illeszkednek a bemenethez.

Az eredeti megoldások akkor születnek, amikor bemenethez olyan nem illeszkedő emlékeket hívunk elő, amelyek nem várt, de sikeres megoldáshoz vezetnek. A kreativitás melegágya tehát az a helyzet, amikor az előzetes elvárásainkhoz nem illeszkedik a probléma, vagyis furcsa szituációba kerülünk. A furcsaság viszont kíváncsivá tesz bennünket, ami arra indít, hogy új válaszokat keressünk a felmerülő kérdésre. Ezeknek a magyarázatoknak a megalkotása jelenti a tanulással egybekötött problémamegoldást.

Ahhoz, hogy a nem várt problémák megoldása során eredetiek legyünk, sok időt kell előzetesen a kreativitásunk fejlesztésével eltöltenünk.

Az improvizációt magas szinten művelő zenészek évekig gyakorolják a zene ABC-jét. A profi futballisták rengeteg időt töltenek egy-egy mozdulat tökélyre fejlesztésével. Ezeknek a feladatoknak az elvégzése még nem tesz bennünket képessé azonnali problémáink megoldására, ugyanakkor elengedhetetlen feltételei a (nem a közeli jövőben bekövetkező) sikernek. Az efféle probléma-megoldási módot panda-stratégiának hívjuk.

Az óriáspandának van egy speciális hüvelykujja, amellyel az étkezés során szétmorzsolja a bambuszt. Ez a híres hüvelykujj

---

Mentofaktúra folyóirat
-filozófia és Coaching

<http://www.mentofaktura.hu>

Dr. Kollár József:

*Időgazdálkodás ontológiai
módra*

Dr. Kollár Coaching
Iskolacsoport
Life Coach képzés

<http://coachkepzes.szervezetepi.tes.hu>

MesterCoach Akadémia
Business Coach képzés

<http://managerservice.szervezetepites.hu>

Mestremédiátorok
Pro Mediation Akadémia
Üzleti mediációs képzések

<http://www.mestremediatorok.hu>

---

az evolúció által gyártott melléktermék, amely akkor vált hasznossá, amikor az első pandák találkoztak a bambusszal.

A panda hüvelykujja hasonlít a templomok ívsávjaihoz, amelyek eredendően statikai kényszereknek köszönhetik létüket, az hogy festeni kezdtek rájuk, melléktermék. Tehát nem azért alkották őket, hogy festhessenek rájuk, hanem azért festettek rájuk, mert ott voltak. A panda bambuszmorzsolgató hüvelykujja és a kidíszített boltív egyaránt melléktermék, megoldás a jövőből.

A panda-stratégia a dinamikus időfelfogáshoz illeszkedik. Aktívan(!) várjuk, hogy a jövő meghozza a megoldást, vagyis folyamatosan fejlesztjük a kompetenciáinkat, ami lehetővé teszi, hogy érzékennyé váljunk a megoldások kiszűrésére. „Várakozás közben” megtanuljuk megkülönböztetni a hatásos és a működésképtelen megoldásokat.

Belátjuk, hogy a statikus időhöz illeszkedő koala-stratégia a gyors, de kevésbé innovatív döntések eszköze, míg a dinamikus időhöz passzoló panda-stratégia a lassú, de hosszú távú változtatások innovatív fegyvertára.

A két stratégia alkalmazása révén Beckett Godotra várva drámájának szereplőinél sokkal tudatosabban leszünk képesek gyorsan cselekedni, ha kell, vagy okosan kivárni, míg az idő meghozza a jövőbeli megoldást.